

Eesti Hariduse Kvaliteediagentuuri kuratooriumi

19.03.2024 istungi protokoll

Kuratooriumi istung toimus 19. märtsil 2024 Tallinnas, Tõnismägi 11 ning Teamsis. Istung algas kell 13.00 ja lõppes kell 15.40. Koosolekul osalesid kuratooriumi liikmed Ulla Preeden; Ülle Jaakma; Reelika Leetmaa; Renno Veinthal; Mait Palts; Liina Põld; Haana Zuba-Reinsalu; Toomas Kruusimägi, Marcus Ehasoo. Koosolekul osales HAKA juhataja Heli Mattisen ning kutsututena Harno peadirektor Jaak Raie ja HTM õigusnõunik Maarja-Liisa Vahi. Koosolekut juhatas kuratooriumi esimees Ulla Preeden ja protokollis kuratooriumi sekretäri asendaja Hillar Bauman.

Päevakord

1. Päevakorra kinnitamine
2. Agentuuri sõltumatuse teema Harno struktuurimuudatuste valguses
3. HAKA arengukava täitmise 2023.a aruande kinnitamine.

1. Päevakorra kinnitamine

Kuratoorium OTSUSTAS: Kinnitada päevakord

2. Agentuuri sõltumatuse teema Harno struktuurimuudatuste valguses

Harno struktuurimuudatuste ning uuendamisel oleva põhimääruse tutvustamiseks sai sõna **Jaak Raie**: Harno on nüüd mõnda aega valitsusasutusena opereerinud ja täitnud neid ülesandeid, mis ministeerium on meile usaldanud. Oleme jõudnud äratundmiseni, et vajame mh struktuuri muutust, et seostada paremini oma tegevusi ja koondada kompetentse. Seda lõpptarbivate huvides. Samuti on vajalik õigusruumi korrigeerimine. Harnos on täna ca 370 töötajat, ca 70 erinevat teenust, umbes 100 miljonit eurot. Meil on erinevad rahastusallikad, umbes 17 neid. Oleme põhiliselt poliitika rakendamise asutus. Põhimõtteliselt on tegutsetud sama struktuuriga Harno algusest peale, v.a need üksused, mis liikusid HTM koosseisu (nt õppekavade osakond ja tehnoloogia ja õppimise osakond). Struktuurimuudatus ei ole eesmärk omaette, on juhtimisinstrument. Sellele eelnes ca 1,5 a strateegia ettevalmistamist ja oleme vahepeal jõudnud ära teha pühendumusuuringu. Nende protsesside läbitegemise tulemusena umbes eelmise aasta lõpus – käesoleva aasta alguses selgus ka minu peas, kuidas võiks Harno edasi toimida ka struktuuri poolelt. Senise 8 osakonna asemel saab olema 4, nende sees saavad olema funktsionaalsed teenuseüksused, mida nimetatakse keskusteks. Üheks osakonnaks saab olema õppe kvaliteedi osakond (just sai nimetust muudetud, algselt oli hariduse kvaliteedi osakond). Igal osakonna tekkel on oma anatoomia. Oleme püüdnud leida ühiseid ja kõrgemaid nimetajaid. Õppe kvaliteedi osakonda kuuluvad 4 keskust, sh kvaliteedi hindamise keskus, lisaks eksamid-uuringud-testid, Rajaleidja ning ENIC/NARIC. Teiseks osakonnaks on haridusuuenduste osakond. Seal paiknevad peamiselt välisrahastusel olevad funktsioonid (nt inseneriakadeemia, IT

akadeemia). Selle osakonna eripäraks võrreldes teiste osakondadega on see, et seal on sellised funktsioonid, mis tegelevad homsete asjadega. Noorte ja rahvusvahelistumise osakond formeerub Erasmuse ja noorteosakonna baasil. Harno siseste kompetentside suuremaks seostamiseks toimub ümberkorraldus ka juhtimise tasandil. Senise 8 osakonnajuhataja asemel saab olema 4 ning osad teenused liiguvad aste allapoole. Tulemusena tekivad võimsamad ja infot konsolideerivad üksused, et pakkuda ka ministeeriumile vähem killustatud tuge. HAKA liigub õppe kvaliteedi osakonna üheks keskuseks. Tema kõrval saab olema eksamite ja uuringute osakond. Seal on ka Rajaleidja, kuna üldhariduse kvaliteedi hindamine peaks arvestama ka kaasava hariduse komponente. Tekivad ka mõned muud *spillover* kompetentsid, nt hindamiste ja analüüside osas. Selleks, et struktuurimuudatuste plaan töötaks, on vaja muudatusi Harno põhimääruses. Põhimääruses (see versioon, mis tuli alles eile) on erisusena ära käideldud ja värskeks kirjutatud ka kõrghariduse kvaliteedi hindamise plokk. Minu hinnangul on põhimääruse viimases redaktsioonis HTM-ga kooskõlastatult peaks olema eriti kõrgete nõudmistega kõrghariduse hindamise sõltumatus adresseeritud ning kuratooriumi roll täpsustatud.

Marcus Ehasoo: Kuidas on nii juhtunud, et me oleme väga äkitselt jõudnud praeguse probleemse olukorrani HAKA sõltumatuse osas?

Jaak Raie: kõrghariduse ja kutsehariduse regulatsioonid tulenevad seadustest. Seadustes on ära reguleeritud kõrghariduse hindamine ja kutsehariduse hindamine. Diskussioon sõltumatuse teemal riigiasutuse koosseisus on Harno algusest peale olnud ja see lahendati kunagi kuratooriumi lahendusega. Regulatsioonides on ebaühtlust ja hindamistegevus on ebaühtlane. Eelmisel suvel tegime HTM juhtkonnale selles osas märgukirja, milliseid aspekte tuleks seadustes adresseerida. Seda mitte ainult HAKA pärast, vaid õiguslikke aluseid on vaja täpsustada ka teisi. Jätkub ka Harno kui organisatsiooni arendus niikuinii. **Kuidas** me seda teeme, on Harno siseküsimus, HTM poliitikakujundajana ütleb, **mida** teha. Jõudsimegi arengukõveras sinna, et struktuurimuudatusi on tarvis teha.

Marcus Ehasoo: Küsimus HTM-le (kuna HAKA tegevus ei ole ainult Harno siseküsimus) – kuidas juhtus nii, et põhimääruse muudatustest saame teada alles täna? Kas oleme seni teinud tühja tööd? Oleme ju enne neid küsimusi arutanud.

Renno Veinthal: Kuratooriumis on meil kõigil nõuandev ja tasakaalustav roll. Keegi kuratooriumi liikmetest ei ole teiste ees aruandekohuslane. Küsimus on põhjendatud, aga tegu ongi protsessiga. Ühelt poolt valitsusasutus korraldab ise oma tegevust, teisalt juriidiline analüüs on tuvastanud lünki õiguskorralduses, mis tuleb varem või hiljem ära lappida. Mõni asi on võimalik kiirelt lahendada, mõni võtab kauem aega. Sellele, miks see teema varem kuratooriumi ette ei tulnud, head vastust ei ole. Oleme püüdnud igal arutelul oma parima teadmise raames seda siiralt ja avatult käsitleda. Aga praegu on olukord, kus ühelt poolt on struktuuri muutmise soov kooskõlas kokku lepitud strateegiaga ja teiselt poolt HAKA autonoomia teema, mis puudutab eelkõige kõrghariduse hindamise protsessi. Autonoomiat tagatakse erinevates riikides erinevat moodi. Oleme jõudnud vahefinišisse, mis on ka põhimääruse viimases versioonis välja pakutud.

Ülle Jaakma: Eelmisel nädalal toimus Rektorete Nõukogu kohtumine Harno peadirektori, HAKA juhatajaga, HTM juhtkonna ja kuratooriumi esimehega. Arutelu oli pikk ja sisuline. Toodi välja murekohad, mis HAKA sõltumatusega seotud. Arvestada tuleb sellega, et kahes ülikoolis on institutsionaalse akrediteerimise protsess pooleli. Meil on HTM-iga ühtlasi käsil ka arutelud, mis

võimaldaksid tulevikus institutsionaalse akrediteerimise ja teaduse evalveerimise omavahel siduda. Meil on mure autonoomia ja sõltumatuse osas. Arutelu tulemuseks oli:

- HARNO muudatused jagatakse kahte etappi ning HAKAt 1. aprillist jõustuvad muudatused ei puuduta.
- Haridus- ja Teadusministeeriumi kantsler on andnud (või andmas) oma maja juristide meeskonnale ülesande analüüsida HAKA sõltumatuse tagamise küsimust eraldiseisvalt, et anda sellele oma hinnang, kaasates protsessi ka ülikoolide juristid. RN vahendab kontakte.
- Kõrghariduse kvaliteedihindamise rahvusvahelise akrediteeringu säilitamise eesmärgil koostatakse terviklik muudatuste pakett, st ka vajalikud kõrgharidusseaduse muudatused.

HTM kantsler kinnitas omalt poolt üle, et selline oli kokkulepe. Küsin: kas peadirektor näeb selle kohtumise tulemust teisiti?

Jaak Raie: Mina nägin seda juba sellel koosolekul teisiti, võib-olla ütlesin seda liiga vaikse häälega. Mina palusin materjal läbi lugeda, materjal on juba täna arvestamas kõrghariduse sõltumatuse hindamisega. Vahepeal on ministeeriumi ja Harno juristid põhimäärusega ka tööd teinud ja etteruttavalt võin öelda, et eelolevaks reedeks on kokku lepitud ka kohtumine Rektorate Nõukogu juristidega, et põhimäärus üle kontrollida ja kinnitus anda. Rektorate Nõukogus räägitu on praegu täitmisel. Kuratooriumi osa täpsustasime ning põhiosas on see sama, mis praegu, õite väikeste täpsustustega. Täpsustatud on kuratooriumi moodustamine ja kuratooriumi volituste nimekiri. Täpsemad on kuratooriumi roll ja üksuse juhataja roll. Põhimäärus on praeguseks HTM-ga kokku lepitud minu arusaama järgi.

Ülle Jaakma: Rektorate Nõukogul on ikkagi mure. Kahel ülikoolil on institutsionaalne akrediteerimine pooleli ja me ei soovi riskida võimalike tagasilöökidega, kas HAKAt edaspidi tunnustatakse sõltumatu koguna just rahvusvahelises perspektiivis. Meieni ei ole jõudnud HTM juristide arvamust, me ei saa juba pelgalt sel põhjusel uut põhimäärust heaks kiita. Meie seisukoht on, et selle protsessiga ei maksaks praegusel hetkel kiirustada ja need võiks jääda eraldi etappi nagu eelmisel nädalal sai kokku lepitud.

Maarja-Liisa Vahi: Oleme analüüsinud ja vaadanud koos Harno esindajatega seda eelnõud. Põhiasjad on üle tõstetud, aga mina ei tea, mis Rektorate Nõukoguga kokku lepiti. Plaanis on minna edasi ka seadusemuudatustega ja võtta kõrgharidusseadus lahti. Reedel vaatame koos ülikoolide juristidega üle.

Mait Palts: Kas on ka mingi sisuline mure seoses kõrghariduse ja kutsehariduse hindamisega? Mis kutsehariduse poolest peaks saama?

Renno Veinthal: Autonoomia nõue on seetõttu, kuna on võimalik (ja on mõnes riigis juhtunud), et poliitikud sekkuvad. Sellepärast ongi kaitseklausel, mis teevad süsteemi inertseks ja poliitikud panevad vastutama. Kutseharidus on HTM juhtida. Oleme oma haridusparadigmas kõrghariduse mudeli ka kutseharidusse istutanud. Nüüd oleme sama tegemas piloodina ka üldhariduses. Arutelud varasematel kuratooriumi istungitel on toimunud. On ju ka selles osas olnud teatav skepsis, kas see kõik on ikka ühes agentuuris tehtav, et fookus võib kõrghariduselt liikuda võib-olla mittesoovitavasse kohta. Oleme seni uskunud, et see on teostatav (näiteks on Soome agentuur). Nüüd kui on üles kerkinud Harno kui valitsusasutuse struktuuri ümberkorraldamise protsess, siis me oleme siin nagu

põrkunud just selles kontekstis, et kuna ta on seotud ka väliskeskonna nõudmistega ja ootustega. Kui see nii ei oleks, siis seda arutelu sellisena ka ei toimuks. Kutseharidusega on niimoodi, et ettekujutust ei ole kuidas see struktuur toimima saaks, annaks sõna selles osas Jaagule.

Jaak Raie: Ma vaatan Harnot tervikuna, kus on palju teenuseid, mis töötavad kogu aeg ja töötavad ka edasi ja selle eest vastutavad üksuste juhid, näiteks Heli. Mis puudutab kahte pooleliolevat IA protsessi, siis ma ei näe, miks ta peaks üldse häiruma. Meil on 70 teenust toimimas vaatamata sellele, et struktuurimuudatus saab toimuma. Filosoofilisel tasandil: küsimus on selles, kuidas Harno piiratud ressursside tingimustes kompetentse koondab. Oluline on *spillover* efekt nendes tegevuste liinides kus üks või teine üksus toimetab. Mina kaitsen seda laulu. Seadusandluse rütm on aeglasem, Harnos arengud kiiremad. Me ei saa ühe Harno teenuse pärast seisma panna teisi teenuseid. See, mis praegu on välja pakutud, on tasakaalus, mis eriti puudutab kõrghariduse hindamise sõltumatust. Olukord pole nii riskantne kui see siin paistab, ma pole rumal, et ära lõigata teenuseid, mis töötavad. Minu teada pole laual HAKA organisatsioonist eraldamist, tegelikult läheb olukord sõltumatuse osas isegi paremaks.

Marcus Ehasoo: Just kinnitati HAKA arengukava, kus erinevad haridustasemed moodustavad loogilise terviku ja toimivad sarnaste printsiipide alusel. Kuhu need arengukavalised eesmärgid selle struktuurimuudatuse valguses lähevad ja kas peadirektor saab kinnitada, et need printsiibid jäävad ka edaspidi kehtima?

Jaak Raie: Arengukavalaadseid dokumente on Harnos mitmeid (neid kõiki ei kinnita üldse mitte peadirektor), nagu ka kuratooriumiga sarnaseid koostöövorme, nt IT akadeemia juhtnõukogu. Seal lepatakse kokku selle või teise teenuse arendamine kaasates sihtgruppe. Ma ei näe, miks peaks Harno struktuurimuudatus üldse HAKA arengukava printsiipe riivama. Mina ootan struktuurimuudatuse tuules, et HAKA arengukavas märgitud arendused liituksid teiste hariduse kvaliteeti puutuvate arendustega ja vastupidi, et üks või teine teadmine ei jääks ainult sellele üksusele. Tahan saada koosloomet, koostööd ja *spillover* efekti.

Marcus Ehasoo: Kuratooriumi laual on olnud eri variante, sh ka HAKA Harnost eraldiviimise variant.

Ulla Preedem: Toetan Ülle Jaakma sõnu kõrghariduse osas. Kuratooriumile anti kunagi suured volitused tervikliku vaate otsustuskoguna. Miks me saime nii hilja infot niivõrd suurte muudatuste osas? Ja me ei saanud seda infot mitte Teilt, vaid HAKA juhilt ja ikkagi juba liiga hilja. Kuratooriumis arutasime ministeeriumi esindajatega erinevaid võimalusi juba novembris, ka jaanuaris. Me teadsime natuke juriidilistest nüanssidest, mitte nii detailselt. Praeguse Harno põhimääruse järgi on HAKAt puudutavate muudatuste jaoks vajalik kuratooriumi kooskõlastus. Praegu näib, et Harno plaan oli meist lihtsalt mööda minna, me ei olekski sellest üldse teada saanud. Isegi jaanuari kuratooriumis ei olnud sellest üldse juttu. Mis see oleks peaaegu kuratooriumist mööda läinud, Teie vaates?

Jaak Raie: Jaanuaris te ei saanudki võib-olla sellest midagi teada, sest siis oli see ainult minu peas. Miks see tundub kiire olevat? Ma arvan, et muudatusi ongi meil vaja teha kiiremini, kui me üldiselt rahvusena oleme. Teine alternatiiv oleks hoiatada ette, et muudatus tuleb järgmise aasta sügisel. Ma ei arva, et oleks mõistlik siis hakata muudatust ootama. Vabandan, et ei hinnanud ühe teenusega seotud detaile piisavalt tõsiselt. Teema ei ole nii keeruline, et seda ei suudaks seda tempokalt menetleda. Struktuurimuudatusega seotud toimingud käivad ja tänane koosolek on üks toimingute rivis. Palun mõista varem selgitatud toimingute ja struktuurimuudatuste vajadust.

Toomas Kruusimägi: Harno pakub palju teenuseid ja peadirektori peas on hästi palju teadmist, milline see kõik peaks välja nägema. Kas Harno peaks pigem olema teenuste osutaja või tark tellija?

Jaak Raie: Harno teenuste pakett on mitmekesine. Meil on palju riiklikke ülesandeid (tellib HTM). Nt eksamite korraldamine on riiklik ülesanne. Teine osa teenuseid on sellised, kus me valdavalt töökame või tömbame. Lisaks arendustegevused, mis on teenused, selle koha peal, kus meil on mingi võrgustumise ülesanne või on mingi koolituste eestvedamise ülesanne. Harno ei ole trahve tegev riigiamet. Kõik meie tegevus on pehme mõjutustegevus, et kutsuda esile kvalitatiivseid nihkeid hariduse ja noorte valdkondades. Selle tõttu ma kasutan sõna teenus ja ma ei avalda hetkel seisukohta selles, mis puudutab opereerimisteenust, see on poliitikakujundaja asi.

Ulla Preedem: Teemasid, mida lauale panna, on palju. Mina esimehena teatud määral mõistan Harno peadirektori soovi, aga kuratooriumi rollist tervikuna lähtudes tema terviklikkuse ja laiapõhjalisuse tõttu pean tõdema, et kuratoorium oleks pidanud olema eelkõige hariduse kvaliteedi osas esimene, kellega tulla nendel teemadel rääkima. Kuratooriumis on ka üldhariduse, kutsehariduse ja töömaailma esindajad, lisaks ka õppijate ja kõrgharidusasutuste esindajad. Protsess on praegu nagu tagurpidi, kus me peame ennast tõestama. Ma ei räägi ainult sellest autonoomia teemast. Ma juhin tähelepanu ka sisulisele poolele ja sisulisele kontseptsioonile. Mul on kahju, et meil kuratooriumis olid ainult ministeeriumi esindajad, mitte aga Harno esindajad. Mul on tunne, et meil on laua taga olnud ministeeriumi esindajatega teistsugune arutelu kui see, kuhu me tänaseks oleme jõudnud. Ma ei mõista, kuidas me jõudsime siia. Me tahame kogu aeg teada, kuidas see suur pilt ministeeriumi vaates on. Hariduse terviklikkuse kontseptsioon on parem, kui teha jupikaupa hästi kõrgharidust, kutseharidust, täienduskoolitust ja üldharidust. Töömaailma esindajad toetasid seda eriti. Soome agentuuri külastus näitas lisaks, et lisaks peaks olema ka alusharidus teistega koos. Sellega me kõik ka kuratooriumis nõustusime. Me oleks olnud suurepärase partner edasise kavandamisel, aga praegu tundub, et me oleme nagu tüütu kohustus, mida sooviti kõrvale jätta.

Jaak Raie: Harno esindaja on kuratooriumis kogu aeg olnud (*viitab HAKA juhile*). Palun mõista, et Harno ja HAKA ei ole erinevad asjad. Kuratooriumil on selles küsimuses võimalik oma seisukohta kujundada. Sõltuvalt sellest, kuidas see seisukoht kujuneb, saame kavandada järgmisi käike. Homseks, hiljemalt ülehommeks tuleb seda teha ning ministeeriumile ja mulle teada anda. Palun põhimäärus heaks kiita. Reedel toimub Rektorite Nõukoguga esindajatega eraldi kohtumine. Minu teada on lubadus ministeeriumi poolt seaduste komplekt lahti võtta. Leian, et praeguses lahenduses väga palju HAKA jaoks ei muutu.

Koosolekult lahkuvad Jaak Raie ja Renno Veinthal.

Ulla Preedem: Me ei saa ju täna mingit kooskõlastust anda ainuüksi seetõttu, et alles reedel on juristide kohtumine. Lisaks õiguslikele aspektidele on oluline ka kuratooriumi sisuline roll.

Reelika Leetmaa: Lisaks tuleks arvestada asjaoluga, et kuratooriumi liikmed esindavad organisatsioone, kes meid esitasid ning meil on vaja oma organisatsioonide sees see teema läbi arutada. Selles ajaraamis pole seda võimalik teha.

Ulla Preedem: Olen kuratooriumi esimehena samuti kaasatud reedesele kohtumisele. Küsimus pole mitte ainult juriidiline, vaid ka sisuline. Kuratooriumi roll on märksa laiem kui kõrghariduse sõltumatuse teema. Meie oleme erinevate organisatsioonide esindajad kõigil haridustasemetel. See asi ei peaks kuratooriumist mööda minema. Seaduses tuleb muidugi ka nüansid korda teha, aga ilma

kuratooriumit kaasamata ei saa teha sisulisi muudatusi. Seal on praegu väga selge sisulise ümberkorraldamise soov. Kui kuratoorium kokku pandi, siis anti talle väga selge laiapõhjaline otsustusõigus ja vastutus.

Mait Palts: Ma ei saanud aru, mis sisulist probleemi lahendada soovitakse. Kui on laual nii põhimõttelised asjad, siis nii see protsess käima ei peaks. Kui kuratoorium on loodud kindlate ülesannetega, siis ta peab ka oma rolli täitma. Ja kõik erinevad osapooled peavad saama oma sõna öelda, aga paraku enamus neist pole sellest midagi kuulnud. Ei tohi toimivad asjad saada kahjustatud. Ilma küsimata-selgitamata asjade tegemine ei ole ok. Sellest ühest tunnist peadirektoriga ei piisa. Arvan, et me ei peaks põhimääruse osas praegu mingit seisukohta võtma. Dokumente pole ka meile õigeaegselt saadetud; protseduuriliselt on see tehtud vastuvõetamatult.

Liina Põld: Minu jaoks ei ole küsimust. Minu jaoks oli see selge juba eelmisel korral, kui see teema tõstatus. Vaatamata sellele, et see juriidiline analüüs ja konstruktsioon Harno moodustamisel sai loodud, mis justkui tagab kõik mehhanismid selle sõltumatus juures kvaliteediagentuuri liitmisel teiste asutustega oli ja mingi rahu oli saavutatud, siiski see teema tõstatus. Minu jaoks pole küsimust, kas sõltumatus peab olema tagatud või ei pea olema tagatud. Selgelt peab olema tagatud, kui me tahame olla riik, kus autonoomia ja sõltumatus agentuuril on olemas. Kui me oleme sellisesse kohta jõudnud, kus me täna oleme, siis tuleks küsida, kas on üldse otstarbekas, et HAKA on Harno koosseisus ja tuleks arutada iseseisva agentuuri siit struktuurist väljatõstmist. Kui kunagi erinevad organisatsioonid Harnosse kokku pandi, siis nende konsolideerimisel oli oma eesmärk, aga mingid probleemid jäid. Põhimõtteliselt Jaak Raie püüdlused konsolideerimisel on head. See on suur väljakutse. Aga HAKA osas ei ole küsimust, sõltumatus peab olema ja mehhanismid peavad olema tagatud. Tänapäevaks on aga protsess inetuks kiskunud, peame kuidagi õigustama oma tegevusi ja aru andma. Praegu on piinlik. Kuratoorium ei peaks oma seisukohta kujundama enne õiguslike analüüside valmimist. Mina toetan ka kahes etapis Harno põhimääruse muutmist, minna edasi teiste muudatustega, aga HAKAt puudutavatega mitte enne kui asjad on selged.

Koosolekult lahkub Liina Põld.

Reelika Leetmaa: Soovin omalt poolt välja tuua kaks mõtet. Esiteks, kõrva riivas väide, et hariduse kvaliteedi hindamine on üks Harno teenustest. Seni oleme kvaliteediagentuuri rolli näinud teistsugusena, kvaliteedikultuuri edendamine erinevatel haridustasemetel on siiski pigem nõ läbiv või teenuste ülene teema. Teiseks, lisaks juriidilisele küsimusele, on tegemist ka sisulise ja juhtimisteamiga. Isegi kui juriidiliselt on tagatud HAKA sõltumatus, siis kuvandi ja sõnumi mõttes on siiski oluline vahe, kas tegemist on iseseisva asutuse, valitsusasutuse alluvuses oleva asutuse iseseisva üksusega või valitsusasutuse alluvuses oleva asutuse osakonna koosseisus oleva üksusega. Leian, et planeeritud muutuse tulemusena toimub hariduse kvaliteedi hindamise rolli oluline pisendamine. Töötukassa jaoks on oluline, et me saaks ka edaspidi HAKA-ga täienduskoolituste kvaliteedi hindamisel koostööd teha ning HAKA roll iseseisva ja sõltumatu hariduse kvaliteedi edendajana oleks ühiskonnas üheselt mõistetav. Jagan eelkõneleja seisukohta, et HAKA võiks olla iseseisev asutus, kellega erinevad osapooled saaks kvaliteedi edendamisel koostööd teha

Toomas Kruusimägi: Läbivalt tuleks kasutada termineid samas tähenduses. Mida ikkagi tähendab teenuse pakkumine Jaak Raie mõistes? Täna on see käsitlus ohtlikult laialivalguv.

Haana Zuba-Reinsalu: Kuratoorium esindab kõiki Eesti haridustasemeid ning seega peab hariduse kvaliteedi hindamise korraldus olema ühiskonnas selgesti arusaadav ja usaldusväärne. Asutuse

sõltumatus on vajalik, et ei oleks kallutatust. See pole järelevalve. Millist sõnumit selle sammuga ühiskonnale anda tahetakse?

Marcus Ehasoo: Siin on ka väärtuskonflikt. Harno juristi kommentaaridest võib välja lugeda, et Harno peadirektori otsused on usaldusväärsemad kui kuratooriumi omad, kuna kuratooriumi liikmed esindavad kedagi. Sellised arutluskäigud on väga murettekitavad. Ei taha kuhugi kiirustada otsustamisega põhimääruse osas. Harno juristide hinnangutes on minu arvates praaki, see on rohkem tellimustöö kui analüüs.

Maarja-Liisa Vahi: Oleme Harno juristidega mõnevõrra eriarvamusel, seetõttu on oluline kaasata ülikoolide juriste. Hetkel on meil kõige rohkem arutusel kõrghariduse teemad. Ei oska sõna võtta üld- ja kutsehariduse teemadel.

Toomas Kruusimägi: Muudatused hakkaksid väga tugevasti mõjutama ka üld- ja kutseharidust. Juba praegu on nt konflikt, kui riik on samal ajal nii kooli pidaja kui järelevalve teostaja. Sellele on ka õiguskantsler kunagi tähelepanu juhtinud.

Reelika Leetmaa: Ärme unusta ka täienduskoolitust, ka siin on oluline sõltumatu hindamine.

Ulla Preeden: Esimesena tuli jõuline reaktsioon kõrghariduse teemadele, kuna kuratooriumi rolli taheti pisendada põhimääruse esialgses redaktsioonis. Ülikoolid oli mures, et kui muudatus toimub nii kiiresti, ei jõua ka uut rahvusvahelist hindamist tellida ja kahju on suure ulatusega, rääkimata maine kaotusest. Aga kuratooriumile on nähtud ette selline roll, kus olulisel kohal on ka teised haridusvaldkonnad. Me ei ole saanud sinna sisse veel üldse minna, praegu lapime kõrghariduse probleeme. Praeguse kava järgi kõik teised haridustasemed sõltumatut hindamist sarnaselt kõrgharidusega ei saa. Praeguses sõnastuses ei ole laiapõhjalist otsustuskogu. Arusaamatu on, miks HTM tahab kaotada kuratooriumi kui **laiapõhjalise** otsustuskogu rolli? Kuratooriumil on ka väga oluline roll teiste erinevate haridustasemete hindamiskoostööde valimisel. Uues põhimääruses on kuratooriumil viide ainult kõrgharidusele. Ei ole täna mul kedagi HTM-st, kes ütleks, kust see sisuline kontseptsiooni muutus tuli. Struktuurimuudatus ei ole ju ainult juriidiline heakskiit, vaid ka heakskiit sisulisele muutusele. Õnneks on praegu kehtivas põhimääruses punkt, et HAKAt puudutavad muudatused peavad saama heakskiidu kuratooriumilt. Ka kutseharidusel on ju vaja teada, mis neist saab. Peaks olema tagatud, et kõik osapooled on teadlikud kavandatud muudatustest ja saavad kaasa rääkida.

Marcus Ehasoo: Praeguses põhimääruses on kirjas, et kuratoorium peab kooskõlastama. Mõni Harno jurist väidab, et sellise volituse andmine on ebaseaduslik. Me võiksime seda õigust kasutada, viidates sellele, et kuna kuratooriumi otsus on aluseks ministri otsusele. Huvitav kahvel riigi jaoks muidugi – kas siis peaks mõni teine organ meilt selle õiguse ära võtma?

Ulla Preeden: Suur mure on see, et kas kellelgi on visioon selle kohta, mis sisuliselt juhtuma hakkab.

Ülle Jaakma: Toetan sisulist lähenemist. Kuna arengud on olnud nii lühiajalised (Jaak Raie sõnul ei olnud veel jaanuaris nendest midagi teada, aga nüüd tuleb mitu korda nädalas põhimääruse uusi versioone), siis pole nende taga sisulist analüüsi. Me ei tohiks praegu HAKAt puudutavaga kuhugi rutata, tuleks jääda seniste ennast õigustanud põhimõtete juurde nii hariduse terviklikkuse kui rahvusvaheliste nõuete valguses.

Toomas Kruusimägi: Olen kuulnud, et ka ministeeriumis on plaanis struktuurimuudatused. Kuskil on kellelgi suur tsentraliseerimise soov. Selline tunnetus on paljudel üldhariduskoolidel.

Marcus Ehasoo: Reedel tuleks rõhutada, et HAKA muudatused ei ole ainult Harno sisene asi.

Ulla Preeden: Jääb mulje, et ei teata, kuhu liigutakse. Juriidiliselt võib ju kõik ära lappida, aga sisuline suur pilt puudub.

Mait Palts: Me ei saa kooskõlastust anda, kuna pole selge, kuidas asjad käima hakkavad.

Ulla Preeden: Kuratooriumi vaates ei ole põhimäärus ok, vaja on kõigi haridustasemetes sisulist lahtikirjutust. Praegu aga ei kavatsetud kuratooriumi üldse kaasata. Peale reedest kohtumist on vajalik kohtumine HTM-ga, et arutada sisulist tulevikuvaadet ja kuidas asjad tegelikult korraldatud saavad. Kutseharidusel peaks ka tekkima sõltumatus, asi ei ole ainult kõrghariduses. Vajalik on HTM sisuline vaade. Kuratoorium soovib kohtuda HTM juhtkonnaga. Praegune tegevus ei ole läbipaistev ja tekitab muret ning rahvusvahelisel tasandil tekitab mainekahju. Kuna kuratooriumi kooskõlastus on kehtiva põhimääruse järgi vajalik, siis peame kõigepealt ära ootama reedese kohtumise juristidega ja siis kohtumise HTM juhtkonnaga.

Kuratoorium OTSUSTAS: HAKAga seotud muudatusi nende praegusel kujul ja sedavõrd kiirustades ei ole võimalik teha ning kuratoorium neid muudatusi ei kooskõlasta. Vajalik on juriidiline analüüs ning arutelu HTM-ga sisulistes küsimustes. HAKA sõltumatus tuleb tagada läbivalt kõikide valdkondade lõikes, mitte piirdudes kõrgharidusega.

3. HAKA arengukava täitmise 2023.a aruande kinnitamine.

Aruannet tutvustas HAKA juhataja Heli Mattisen. Võtsime arvesse eelmise korra tagasisidet ja vahepealsete kuude jooksul tegelesime aruandega edasi. Analüüsisime tegevuste tulemusi, tugevusi ja võimalusi teisiti teha. HAKA-l on õnnestunud väikese meeskonnaga katta sisulised teemad. See ei oleks aga võimalik ilma meie sidusrühmade kogudeta. Sisuliselt oleme võrkorganisatsioon. Süsteemi aitab elus hoida see, et läheneme haridusele terviklikult. Oleme toonud kõik valdkonnad ühiste eesmärkide alla (vaatamata valdkondlikele erisustele). HAKA-l on ühised eesmärgid viiel suunal, lisaks eesmärgid HAKA kui organisatsiooni osas. Eraldi tõi Heli Mattisen välja 2024. a peamised fookused.

Ulla Preeden: Tuleks lisada ka koostöö Rakenduskõrgkoolide Rektorete Nõukoguga. Meeldis see, et oli üsna enesekriitiline ja see on tunnustust väärt.

Ülle Jaakma: Mis on kõige suurem limiteeriv tegur peale kavandatud struktuurimuudatuste?

Heli Mattisen: Üldiselt on kõik hästi. Takistab TÄKS valmimise viibimine. Olen rahul meeskonnaga ja ressursside osas üldiselt hea seis. Töö efektiivsust vähendab selle ümber toimuv.

Kuratoorium OTSUSTAS: Aruanne kinnitada. Otsus võeti vastu ühehäälselt.

Ulla Preeden

Kuratooriumi esimees

/allkirjastatud digitaalselt/

Hillar Bauman

Kuratooriumi sekretäri asendaja

/allkirjastatud digitaalselt/

